

بررسی زیست‌شناسی و فعالیت‌های رفتاری کرم پيله‌خوار نخود *Heliothis virescens* Hufn. (Lep., Noctuidae) در شرایط آزمایشگاهی

مرتضی کهراریان^{۱*}، رحیم عبادی^۲، حسین سیدالاسلامی^۳، محمدتقی توحیدی^۴

- ۱- دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه
- ۲- گروه حشره‌شناسی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه صنعتی اصفهان
- ۳- گروه حشره‌شناسی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه صنعتی اصفهان
- ۴- مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمانشاه

چکیده

کرم پيله‌خوار نخود *Heliothis virescens* Hufn. یکی از مهم‌ترین آفات نخود در خاورمیانه است. در این تحقیق به منظور تشخیص دقیق‌تر زیست‌شناسی، سنین مختلف لاروی و برخی از فعالیت‌های رفتاری آفت، شفیره‌های کرم پيله‌خوار از مزارع نخود جمع‌آوری و در شرایط آزمایشگاهی در دمای 25 ± 2 درجه سلسیوس، رطوبت نسبی 70 ± 5 درصد و ۱۴ ساعت روشنایی و ۱۰ ساعت تاریکی پرورش داده شدند. نتایج نشان داد که پروانه پيله‌خوار نخود فقط دارای یک نسل در سال است به طوری که شفیره‌ها دارای دیپوز اجباری بوده و با تغییرات دمایی دیپوز در آن‌ها شکسته نمی‌شود. اندازه‌گیری قطر کپسول سر لاروها نشان داد که در شرایط آزمایشگاهی لاروها دارای پنج سن بوده و میانگین قطر سر سنین یک تا پنج به ترتیب $0/423$ ، $0/699$ ، $1/29$ ، $1/84$ و $2/66$ میلی‌متر می‌باشد. بررسی‌های انجام‌شده نشان داد لاروهای غیر هم‌سن در شرایط نامساعد دارای خاصیت هم‌خواری بالایی هستند به طوری که در بعضی موارد لاروهای سنین آخر از لاروهای در حال شفیره شدن تغذیه می‌نمایند. از سوی دیگر تاثیر تغییرات دمایی بر میزان خروج پروانه‌ها نشان داد که گرچه شفیره‌هایی که به مدت سی روز در دمای $21 \pm$ درجه سلسیوس قرار داده شدند، همگی به حشره‌بالغ تبدیل شدند، اما در چنین شرایطی تخم‌گذاری پروانه به میزان چشم‌گیری کاهش یافت و اکثر تخم‌ها تفریخ نشدند.

واژه‌های کلیدی: کرم پيله‌خوار نخود، *Heliothis virescens*، زیست‌شناسی، فعالیت‌های رفتاری، قطر کپسول سر، دیپوز

* نویسنده رابط، پست الکترونیکی: mkahrarian@iauksh.ac.ir

تاریخ دریافت مقاله (۸۸/۷/۱۸) - تاریخ پذیرش مقاله (۸۹/۲/۱۱)

